

Desmuntant mites

Un estudi de la UOC conclou que els rols de gènere tenen un paper important a secundària entre alumnes i professors tot i que la realitat, com en el cas del rendiment en assignatures de ciències, els desmenteixi

XAVIER TEDÓ

FOTOS: CRISTINA CALDERER

Els rols de gènere segueixen jugant un paper important en els estudis de secundària tant entre els alumnes com entre els professors. Així ho conclou un estudi de la UOC, que ha analitzat al llarg de tres anys i des d'una perspectiva de gènere la presa de decisions en nois i noies a l'hora de triar els estudis superiors i la influència de les expectatives dels estudiants i dels professors. *La fractura de gènere en els estudis de ciències, tecnologia, informàtica i llengua: expectatives i motivacions de l'alumnat i el professorat*

de secundària és el llarg títol de l'estudi, que ha dirigit la investigadora Milagros Sáinz i que s'ha bastit amb un seguiment de les motivacions de més de 1.100 estudiants entre segon i quart d'ESO i amb entrevistes a una quarantena de professors.

"Del discurs dels professors es desprèn una tendència a justificar un interès més baix dels nois pels estudis, o que tinguin conductes rupturistes a l'aula. A l'hora d'explicar per què no són acadèmicament tan bons com les noies es fan servir arguments com ara que són despistats o un desastre", assenyalava l'autora de la recerca, que s'ha presen-

Es justifica un fracàs escolar més alt entre els nois perquè es considera que són més ganduls

tat recentment i que ha estat finançada per la secretaria d'estat d'Investigació, Desenvolupament i Innovació. Una actitud que contraposa amb una exigència més gran del professorat amb les noies: "Es busca que siguin treballadores, diligents, centrades i que, en general, no es desviïn de les expectatives dipositades. Tot aquest discurs posa de manifest que molts professors entrevistats tenen expectatives diferents dels nois i de les noies".

Idées prefixades

Sáinz ho exemplifica amb una reflexió que han fet en veu alta alguns dels

professors enquestats, que a l'estudi es mantenen en l'anonimat. "Alguns professors reconeixen que encara avui dia s'associa el fet de ser brillants i intel·ligents als homes, mentre que en el cas de les noies s'indica primer l'esforç i després la intel·ligència per argumentar els seus bons resultats acadèmics". L'especialista en temes educatius i de gènere no amaga que la majoria de docents afirmen que no tenen expectatives diferents en funció del gènere: "Diuen que no, però aprofundint-hi veus que en tenen en qüestions acadèmiques, perquè justifiquen que el fracàs

escolar sigui més elevat entre els nois en el fet que són més ganduls”.

És una qüestió inherent, no volguda: “Els professors de secundària ho fan d’una manera inconscient sense reflexionar sobre la seva influència, donant per fet que la igualtat de gènere existeix, però transmeten concepcions errònies sobre les habilitats dels alumnes”. Segons l’experta d’aquí neix el problema, que desemboca en el fet que alguns estudis siguin eminentment masculins: “En tenir menys autoestima, les noies perceben que són menys competents que els nois en algunes assignatures, quan el seu rendiment és millor, un fet que no passa a la inversa”.

Sense noies

La Laia Martí, que estudia quart d’ESO a l’Institut Vil·la Romana de la Garriga, serà de les poques noies que faran batxillerat científic l’any vinent: “Som una minoria, serem una quarta part del total d’alumnes”. Ella, que sempre ha tingut un bon

rendiment acadèmic, s’ha decantat pel científic:

“M’agraden més les ciències que les lletres, i és el que t’obre més portes”.

A batxillerat tecnològic la presència de noies encara és molt més residual. Aquest centre de secundària del Vallès Oriental no és cap excepció. “Només una noia vol fer-lo, i seran una cinquantena d’alumnes entre les dues classes”, subratlla la Laia. A l’hora d’explicar per què tan poques noies opten per especialitzar-se en aquest camp, creu que “a les que els agrada potser tenen por de trencar les normes, perquè les carreres d’enginyeries són considerades masculines i se senten reprimides tant poques: la societat condiciona aquests rols, però s’ha d’obrir la ment”. Ella no ho ha vacil·lat en cap moment: “Ningú pot condicionar el nostre futur, a l’hora de fer la tria dels estudis has de pensar què t’agrada i en què disfrutars. I els professors de l’institut sempre ens

.....
CONTINUA A LA PAGINA SEGUENT

Analitzant el rol de gènere en l’educació

Els resultats de l’informe sobre igualtat de gènere en l’avaluació PISA, conegut recentment, mostren un rendiment global superior de les noies en l’àmbit de la lectura i dels nois en matemàtiques. És un fet que es repeteix en tots els països de l’OCDE, i l’informe afegeix que les noies llegeixen més i ho fan per plaer. En canvi en matemàtiques tenen menys confiança en elles mateixes, cosa que incideix en els resultats. Un altre aspecte que destaca l’informe és que a l’Estat la bretxa de gènere tendeix a ampliar-se, és a dir, que les noies, en general, s’adaptin millor al sistema educatiu que els nois.

VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

donen suport en aquesta presa de decisions”.

Els resultats de l'estudi de la UOC donen uns percentatges d'èxit similars entre els dos gèneres en assignatures que es consideren complicades per a les noies, com ara les matemàtiques. Sáinz anota que “en aquesta matèria, i en física, química, biologia i geologia treuen millors notes elles, i no hi ha diferències notables en tecnologia, informàtica o ciències”.

En el treball s'ha preguntat als estudiants com perceben les seves competències i les que els professors tenen d'ells per saber, d'aquesta manera, la influència dels docents en les expectatives de futur dels alumnes. La principal conclusió és que els estudiants també mostren percepcions congruents amb els rols de gènere. Els mites continuen imperant a l'aula, com ho reflecteix que les noies manifestin que són millors –i consideren que els professors els hi consideren– en llengua, biologia i geologia, mentre que els nois asseguren que són millors –i que els professors ho entenen així– en matemàtiques, física, química, tecnologia i informàtica.

L'estudi, que forma part dels projectes del grup de recerca Gènere i TIC de l'Internet Interdisciplinary Institute (IN3) de la UOC, també explica que els professors entrevistats no perceben diferències de gènere en les competències en matemàtiques i disciplines científiques mostrades en l'informe

CANVI. Encara hi ha molts tòpics sobre gènere i estudis per trencar a les aules.

PISA. La Laia confirma que al seu institut és així: “El nivell és similar i som minoria els que ens agraden les matemàtiques. Siguem noies o nois és una assignatura complicada que si te'n surts bé, t'agrada, i això no depèn del gènere sinó de la teva capacitat o el teu esforç”.

Mateixa exigència?

Una part del professorat reconeix que l'abandonament escolar és més gran entre els nois, però ho justifica –segons estableix la recerca– dient que a aquestes edats les noies són més madures i estan més adaptades a l'entorn i

als valors educatius. En aquest sentit, els experts apunten que la incorporació tardana de les dones al món dels estudis o que tinguin més dificultats a l'hora d'obtenir una feina explica que el seu grau de compromís a les aules sigui més accentuat. “Els nois són més moguts i immadurs, per regla general, i els professors ho tenen clar, però ens tracten a tots igual. No hi ha un tracte diferenciat perquè al capdavant tots som adolescents”, diu la Laia.

Antoni Argent, professor de secundària del mateix institut i coordinador del projecte edu-

catiu *Millorem*, l'objectiu del qual era detectar els factors que provoquen que els alumnes de secundària no assoleixin l'èxit escolar, considera que l'abandonament no obeeix a la immaduresa sinó a “la desmotivació, la falta d'esforç, l'absència d'hàbits de treball i d'estudi, les males companyies, l'excés d'activitats extraescolars, el consum de drogues, l'addicció a les noves tecnologies, l'absència d'il·lusió i interès per aprendre o la inestabilitat emocional”. Les expectatives, a parer seu, no varien en funció del

gènere: “Cada alumne és diferent, sigui noi o noia, i hem d'ajudar-los en tot el que puguem, i tenir molt clar que poden tenir diferents ritmes d'aprenentatge”.

Tampoc varia l'exigència: “Jo acostumo a valorar primer de tot la seva atenció a classe i l'interès per la matèria. També la seva participació, la feina que fan o si ajuden els companys. Cada alumne té unes habilitats, i un dels reptes educatius és no deixar enrere cap alumne i, sobretot, que cadascun doni el màxim de si mateix”. Argent també corrobora que a

les assignatures de ciències no hi ha diferències en el rendiment entre nois i noies: “He impartit classes a molts alumnes i la veritat és que no puc dir que uns siguin millors, hi ha nois i noies que disfruten amb aquestes assignatures”. Que siguin una minoria les estudiants que segueixen els estudis fent batxillerat científic o tecnològic no ha de ser un fre: “Si una noia vol fer estudis de ciències seguirà el camí que es proposi i si li costa pot anar a alguna acadèmia de reforç per no perdre el fil de les classes”.